

8 Ковалев В. В. Фінансовий аналіз: методи і процедури. — М.: Фінанси і статистика, 2001. — 560 с. (на рос. мові).

9 Ковальов В. В., Волкова О. М. Аналіз господарської діяльності: Підручник. — М.: ТК Велбі, Проспект, 2007. — 424 с. (на рос. мові).

Стаття надійшла до редакції 10.05.2008 р.

УДК 657:14

О. А. Мазур,

канд. екон. наук, доц., аудитор,
директор АФ «Фінком — Аудит»

АУДИТ ВЛАСНОГО ТА РЕГУЛЯТИВНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

В статье рассматриваются элементы, которые влияют на формирование собственного и регулятивного капитала; представлена методика аудиторской проверки этих элементов

The article reviews elements that influence at forming of property assets and regulator capital; it represents audit methods of those elements

Ключові слова: власний капітал, регулятивний капітал, аудиторська перевірка, аудиторський висновок.

Увага до складу власного та регулятивного капіталу банку затверджується в вимогах як на міжнародному рівні [3, с. 16], так і в нормативно-правовому забезпечення Національного банку України [1, с. 5].

Необхідність та актуальність цієї проблеми вимагає комплексного контролю за формуванням та змінами власного та регулятивного капіталу, на що наголошують у своїх роботах провідні науковці України [2, с. 276; 4, с. 360].

Такий контроль забезпечує зовнішній аудит. Завданням аудиту капіталу банку є: оцінка основного та додаткового капіталу банку; аналіз джерел їх формування; відповідність регулятивного, основного капіталу встановленим постановам НБУ та перспективи їх збільшення; перевірка наявності та оформлення первинних документів; встановлення тотожності даних аналітичного та синтетичного обліку і правильність складання фінансової звітності; оцінка внутрішнього контролю.

Власний капітал допомагає банку виконувати такі функції:

— забезпечувати довіру до банків у суспільстві та впевненість у стабільності окремих банків та банківської системи взагалі;

- забезпечувати необхідні обсяги банківських операцій різних типів;
- захищати від можливих збитків;
- рівномірно розподіляти ризик банківської діяльності між усіма сторонами, залучати до неї (банки, клієнти, позичальники, інвестори);
- задовольняти попит та кредити в тій спільноті, яку обслуговує банк.

Крім поняття власного капіталу банку існує визначення регулятивного капіталу, який згідно Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, яка затверджена Постановою Правління Національного банку № 368 від 28.08.2001 р. є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків.

Складовими регулятивного капіталу банку є основний капітал (капітал 1-го рівня) та додатковий капітал (капітал 2-го рівня). Схематично джерела формування та відвернення регулятивного капіталу банку наведено в схемі 1.

При аудиті регулятивного капіталу особливу увагу звертаємо на суму мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), який повинен відповідати вимогам Постанови НБУ від 15 лютого 2006 року № 50.

Крім того, розмір капіталу банку у відповідності з Положенням про порядок видачі банкам ліцензії на здійснення банківських операцій, затвердженим Постановою Правління Національного банку від 17.07.2001 р. № 275 визначає можливість отримання банківською установою дозволу на здійснення окремих банківських операцій.

Визначення елементів, та як наслідок, видів банківських операцій, що впливають на розмір власного та регулятивного капіталів дозволяє скласти програму аудиторської перевірки капіталу банку. Використовуючи схему № 1, визначимо види банківських операцій, які потребують перевірки з метою отримання впевненості щодо правильності їх відображення та відсутності суттєвих помилок.

Пропонуємо наступну програму перевірки власного та регулятивного капіталів банку, яка наведена в табл. 1.

**МЕТОДИКА АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ЕЛЕМЕНТІВ
ТА ЇХ СКЛАДОВИХ ВЛАСНОГО ТА РЕГУЛЯТИВНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ.**

№	Мета перевірки	Документи, які перевіряються	Аудиторські послуги
1. Перевірка статутного капіталу			
1.1	Перевірка статутних документів	Статут, установчий договір, протокол зборів акціонерів (учасників)	Встановлення законності, відповідності, реальності
1.2	Перевірка акціонерів (учасників) банку та джерел внесення коштів у статутний фонд	Баланс, звіт про фінансові результати, аудиторські висновки щодо наявності власних вільних коштів акціонерів (учасників) банку (юридичних осіб), документи, що підтверджують джерела походження коштів (для фізичних осіб), виписки банку, які підтверджують надходження коштів у статутний фонд, платіжні документи (платіжні доручення, об'яви на внесення готівковою), договори купівлі-продажу цінних паперів (вторинний ринок)	Встановлення законності, правильності відображення операцій на розрахунках бухгалтерського обліку, аналітичні розрахунки, зустрічні перевірки
1.3	Перевірка додаткових вимог щодо формування статутного капіталу за участю іноземних інвестицій	<ul style="list-style-type: none"> ● Рішення уповноваженого органу іноземного інвестора про участь в статутному капіталі українського банку; ● письмова згода контролюючого органу країни на участь в капіталі українського банку (якщо це передбачено законодавством країни нерезидента); ● витяг з торговельного (банківського) реєстру країни нерезидента; ● копії установчих документів нерезидента (відповідно легалізованих); ● висновок іноземного аудитора про фінансовий стан інвестора, підтверджений аудитором України; ● повідомлення іноземного Центрального банку про здійснення достатнього контролю за діяльністю своїх банків-акціонерів (учасників) українського банку; ● інформація обслуговуючого іноземного банку щодо платоспроможності інвестора 	Встановлення законності, відповідності, реальності

Продовження табл. 1

№	Мета перевірки	Документи, які перевіряються	Аудиторські послуги
2. Дивіденди, які направлені на збільшення статутного капіталу			
2.1	Дивіденди, які направлені на збільшення статутного капіталу	Статут в частині розподілу прибутку, протокол рішення загальних зборів акціонерів (учасників) банку, виписки з балансових рахунків № 3631 «Кредиторська заборгованість перед акціонерами банку за дивідендами», №5003 «Дивіденди, які направлені на збільшення статутного капіталу», № 5040 «Прибуток минулого року, що очікує затвердження», робоча документація аудитора (або довідки інших аудиторів), що підтверджують розмір прибутку, який підлягає розподілу та є джерелом виплати дивідендів	Документальні та аналітичні методи
3. Резерви			
3.1.	Загальні резерви	Установчі документи, протокол рішення загальних зборів акціонерів (учасників) банку в частині розподілу прибутку, виписки з балансових рахунків: № 5020 «Загальні резерви», № 5040 «Прибуток минулого року, що очікує затвердження», робоча документація аудитора (або довідки інших аудиторів), що підтверджують розмір прибутку, який підлягає розподілу та є джерелом	Документальні та аналітичні методи
3.2.	Резервні фонди, що створюються згідно із законами України	Установчі документи, протокол рішення загальних зборів акціонерів (учасників) банку в частині розподілу прибутку, виписки з балансових рахунків: №5021 «Резервні фонди», № 5040 «Прибуток минулого року, що очікує затвердження», робоча документація аудитора (або довідки інших аудиторів), що підтверджують розмір прибутку, який підлягає розподілу та є джерелом.	Документальні та аналітичні методи

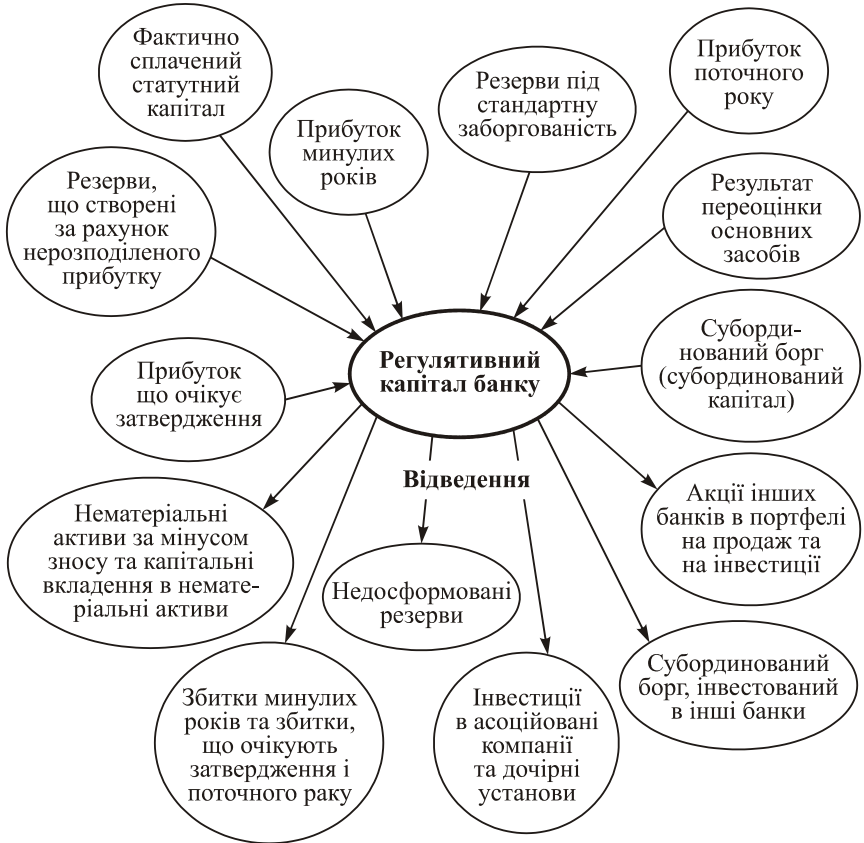
Продовження табл. 1

№	Мета перевірки	Документи, які перевіряються	Аудиторські послуги
4. Прибуток/збиток			
4.1.	Прибуток (збиток) минулих років. Прибуток (збиток) минулого року, що очікує затвердження та поточний прибуток	Виписки з балансових рахунків № 5030 «Прибуток (збиток) минулих років», № 5040 «Прибуток минулого року, що очікує затвердження», рахунки 6-го та 7-го класів (доходи та витрати банку), робоча документація аудитора (або довідки інших аудиторів), що підтверджують формування та розмір доходів і витрат минулого року	Логічні та арифметичні методи, зіставлення, документальні та аналітичні методи, зустрічна перевірка
5. Робота аудиторів			
5.1.	Оцінка систем внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту щодо перевірки капіталу банку	Плани роботи внутрішніх аудиторів та їх фактичне виконання, довідки по підсумках проведених перевірок, контроль за виконанням наданих рекомендацій та усуненням помилок, акти ревізійної комісії банку	Дослідження, зіставлення, аналіз

**ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ
ТА ВІДВЕРНЕННЯ РЕГУЛЯТИВНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ**

Основний капітал
(капітал 1-го рівня)

Додатковий капітал
(капітал 2-го рівня)

Підсумовуючи викладене вище, можна сказати: перевірка капіталу банку та регулятивного капіталу дає можливість переко-
нати в дотриманні банком обов'язкових економічних нормативів, можливості здійснення певних видів банківських операцій, правомірність банківської установи одержати дозвіл НБУ на здійснення операцій, які входять до переліку розширеної ліцензії, здатність банку щодо покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності,

та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості і стабільності діяльності банку.

На підставі проведеного аудиту, аудиторських процедур здійснюється формування аудиторського висновку.

Література

1 Постанова НБУ від 28.08.2001р. № 368 «Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні».

2 *Алексєнко М. Д.* Капітал банку: питання теорії та практики: Монографія. — К: КНЕУ, 2002. — 276 с.

3 *Кротюк В., Куценко О. Базель II.* Розрахунок мінімально необхідної величини капіталу згідно з Першою компонентою // Вісник НБУ. — 2006. — № 5. — С. 16—22;

4 *Парасій-Вергуненко І. М.* Стратегічний аналіз у банках: теорія, методологія, практика: Монографія. — К: КНЕУ, 2007. — 360 с.

Стаття надійшла до редакції 11.01.2008 р.

УДК 657: 22

І. М. Парасій-Вергуненко,

канд. екон. наук, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ПОКАЗНИКІВ У СТРАТЕГІЧНОМУ АНАЛІЗІ

В статье освещаются основные подходы к формированию систем показателей как инструмента стратегических исследований и важнейшего элемента метода стратегического анализа.

The main approaches to the shaping of the systems of indicators as an instrument of strategic research and as a main element of the strategic analysis' method are covered in the article.

Ключові слова: системи показників, стратегічний аналіз, економічний аналіз, прогностична функція, економічна система, комплексність.

Враховуючи специфіку стратегічного аналізу як нового напрямку економічної науки, удосконалення його методологічного інструментарію є надзвичайно актуальним напрямом досліджень. У теорії економічного аналізу застосування аналітичних показників розглядалась як важливіший елемент методу економічного